

בנינים רבים הגדו, ומראהו כחצר בית אלקים רחב ידים, ויבן את המחלקה האחת לבית הכנסת, והמחלקה הנשארת השוכה ממנה העומדת כעת, נלקחה מאחרי כן בחוקה מירי היהודים, להפכה לרחים לצמוקי ענבים. כבית התפלה הלזה התפללו הספרדים והאשכנזים יחד ערי חדשו הראשונים למו את בנין בית תפלת ציון מערימת סמלתו.

בקרוב הימים רבו והתעסקו הישמעאלים עם האשכנזים גם על אחוזות בית התפלה, וכל כתבי ערות וחותמי פתשן אשר פרשו בעלי משפט האחוזה האלה, היו ללא הועיל למו, עדי שחרו את השופט בשני מאות וששים קשישות זהב, ורק אז אשר וקים למו את משפט המורשה משנות קדם קרמתה, ובכל זאת נלקחו מהם חלקים אחדים מהבנין בחוקת היר, לשום תהלה בכבודם ולחללם מקדושתם, מאחרי כן בא ר' יהודה החסיד ו"ל ירושלימה, ועל מרותיו היקרות שמהו האשכנזים לגשיא עליהם, הוא הרחיב את הבית הכנסת והאדירו ביק תפארת, ולאזכרת כבודו קראוהו על שמו, מקטב המנפה ומלחץ הישמעאלים נבר אחרי כן העוני על האשכנזים עדי גם מכסת עשרים וחמשה אלף קשישות זהב אשר אסף פקידם הרב משה הכהן זה כמאה וחמשים שנה, בענותו בדרך כחו בכל ארצות איראפא, לא הועילה להקל מעל שכמם עול נשים, ובכשת התפ"א באו פתאום נושיהם לבית התפלה, יי.

בשבע זמאת בא מפאריז אל המקום הזה, מורה חכם וי"א, ללמד את הנערים לשון וספר, המורה הזה יליד עיר בבל הגדו, ושמו ר' יצחק ממשפחת "שמאה" וכאשר השלים חוק למודיו בבית הספר אשר בבאגראד שם פעמיו פאריז, שמה הוסיף ידיעותיו בלשונות ומדעים כאופן מאד נעלה, ועתה כאשר שב המורה החכם סי' "קוריאדו" להיות למורה בבית הספר אשר הקימה חברת בי"ח ביפו, שלחה החברה הרוממה בי"ח את המורה היקר הזה למקוה ישראל. החכם הזה הגדו מלומד בלשון הק', ערבי, וצרפת, בפוש טעם ודעת, תקוה גדולה תרחף בבחי נפשונו בי נערי בית הספר הזה יגדלו והיו לאנשים. עיר מראה נפלא יתראה לעין האיש. אשר שחר את המקום הזה בימים הראשונים, מראה משמח לב ונפש החפץ

## מקוה ישראל.

ספכתי טיה לפני ה' אשר בידו העזו לשים קץ לתלאות אחינו בארץ הזאת ולרפא את שבסם הגדול כים, ולא יהי עוד ישראל לבז ולמרתם תחת כפות רגלי עם פרוע לשמנה, — ושלוס על ישראל בכל מקומות מושבותיהם.

## מסע ישראל.

מאתי ישראל דוב פרומקין.

(המשך מגליון 32)

נאחו בסבכי המחזות השונות במסעי עד הנה, עמדת על מכסה האנים, אשר עוצה את החוף, ותצמד בלב הנהר, מימיה ארץ רומניען, ומשמאלה ארץ תוגרמה הצרובה, רעיונות ודאגות, כאידי היאור התגשאו עלי להצגבר בהביטי ימינה, ועל פיני רוחי חלפו עברו כל המעשים והקורות אשר עברו על אחינו יושבי רומניען. — מדהם הייתי בהתבונני על ההבדל הרב אשר בין שתי הממלכות הקרובות זו אל זו — ואך נהר א' יבדיל- בנין — וכרחוק שמים מארץ רחמי בתכונותיהן קנאת הדת אשר אבד עליה כלל בתוגרמה תלחה קן לה ברומניען, ותחת אשר מה בתוגרמה תסוק הממשלה באצרתה על כל בני ארצה — בלי הבדל דת — וגם שם היהודי יצריק כעלם השמים, וכאם רחמיני תושיט לו את שריה להניקו משור תנחומיה, ותשימנו בתור אדם המעלה, שמה! — ברומניען — אהה! מי היהודי תלוס לו מנגד, הונו וכל קנינו נחומים המה בידי הפראים לעשות בהם כעוז צעיהם, והממשלה תעלים שניה מכל הרעיות אשר יעשה המון העם השוכב והפרוע הזה לפני כל, ולקול עם היהודים האופק לזדקק, אין שומע מלחה. דמיונות מודאבי נפש רחשו מול עיני המלואות דמע, ובלב נמה

בין שדות בר, כרמים וגנים, בנאים ותלנים, אשר על חופי הנהר מזה ומזה עברנו הלאה — קול הכנר המצורך הלזה הומה מתביב מעובדי שדות וגנים, מרובכים ועיברי דרך, הצרעה הפרושה בתפארת על פני כל הכנר, פעלה כקסם על עיני, וכעזן גן ה' היתה לי מול אדמת תרבה ומלחה, מלחת מזור ושמות ציה, אשר הסכנתי לראות סביבות ירושלם עיר מושבי — ונבוא ליום המחרת להעיר הצורה וידין, ואנכי אשר נחלתי מעט מעמל הדרך ביום ההוא, ירדתי מהאנים, ואעל העירה להגשם ולהתרפאות מתחלואי, ולהתחזקות על שלום אחינו שמה, כשי מאות משפחות בני ישראל מגולי — ספרד ישבו לבטוח בה, כלשון כל אחינו הספרדים בארץ הקדש לשונם, וכאורת מנהגיהם ינהגו, רובם פונים למסחר, ועושי מלאכה רק מעט מעט מועיר מהם, גם עשירים גדולים ימלאו בתוך העדה הזאת, ולמו בתי מסחר גדולים, גם משפחות אחדות מהאשכנזים מלחתי שמה אשר באו מרומאניא לגור בהעיר הזאת, רב העדה הוא יליד ירושלם, ומחכמים, ובזאתו זה שמנה עשר שנה בשליחות סולל ירושלים החולה מלא חן צעירי חנשי העיר וידין — בעברו דרך מוחם, ושימוחו לרצ עליהם.

על פיו ילאו ויבאו כל פקודי העדה, ואלי תפנה הממשלה אורות כל הדברים הנוגעים לבני ישראל שמה.